

10

MINÄ VOIN VAIKUTTAA!

Lapsen oikeuksien sopimuksen artiklat

Lapsella on oikeus ilmaista omat mielipiteensä kaikissa itseään koskevissa asioissa ja ne on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. § 12

Lapsella on oikeus ilmaista mielipiteensä, kunhan ne eivät loukkaa muiden oikeuksia.
Lapsella on oikeus saada tietoa. § 13

Lapsella on oikeus järjestäytyä ja toimia yhdistyksissä. § 15

Lapset ja nuoret voivat vaikuttaa!

Jotta lapsen oikeudet toteutuvat, me tarvitsemme ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävästä kehityksestä. Jokaisella meistä on mahdollisuus toimia kestävästä kehityksestä ja lapsen oikeuksien edistämiseksi, ja jokaista tarvitaan. Myös lapset voivat vaikuttaa monin tavoin! Ruotsalaisaktivisti Greta Thunbergin käynnistämä koululaisten kansainvälinen ilmastolakkoliike on hyvä esimerkki siitä, miten lapset ja nuoret voivat saada äänensä kuuluviin ja kirittää aikuisia tekemään sellaista politiikkaa, joka turvaa lapsille ja nuorille hyvän tulevaisuuden.

Lapsen oikeuksien sopimus takaa lapsille oikeuden osallistua päätöksentekoon ja ilmaista mielipiteensä. Lapsilla on samanlainen oikeus järjestäytyä ja toimia yhdistyksissä kuin aikuisillakin. Osallisuudessa on kysymys lapsen ja nuoren mahdollisuudesta vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin.

Lapsille ja nuorille vaikutus- ja toimintamahdollisuudet omassa arjen ympäristössä ovat tärkeitä. Lasten ja nuorten näkemyksiä tulee kunnioittaa perheessä, koulussa ja harrastuspaikoissa. Nämä ovat tärkeitä areenoita osallistumisen ja vaikuttamisen taitojen harjoitteluun. Koululla on erityisen suuri merkitys aktiiviseen kansalaisuuteen kasvattamisessa.

Lapset ja nuoret haluavat vaikuttaa myös laajemmin. He kokevat yhteiskunnallisen vaikuttamisen merkitykselliseksi, kunhan aikuiset vain uskovat heidän kykyihinsä ja näkemyksiinsä. Suomessa lasten on mahdollista osallistua päätöksentekoon esimerkiksi nuorisovaltuustoissa, oppilaskunnan hallituksessa ja erilaisissa järjestöissä. Osa kunnista tarjoaa osallistuvan budjetoinnin kautta lapsille ja nuorille mahdollisuuden vaikuttaa kunnan budjettiin – esimerkiksi siihen, miten lasten ja nuorten hyvinvointiin varattu rahasumma tulisi käyttää. Lapset ja nuoret vaikuttavat myös virallisten vaikuttamiskanavien ulkopuolella monipuolisilla kansalaisvaikuttamisen keinoin ja esimerkiksi sosiaalisen median kanavissa.

Mahdollisuus vaikuttaa ei toteudu yhdenvertaisesti eri lapsiryhmien välillä, vaan osa lapsista joutuu kamppailemaan osallistumisoikeuksiansa puolesta muita enemmän. Kouluterveyskyselyn (2019) mukaan 19 % yläkoulun 8.- ja 9.-luokkalaisista koki, ettei saanut ilmaista mielipidettään koulussa. Osallistumisen kokemukset kasaantuvat tietyille oppilaille, kun taas toiset jäävät osallistumisen marginaaliin. Kouluterveyskyselyn (2017) mukaan toimintarajoitteisilla nuorilla on muita nuoria vähemmän osallisuuden kokemuksia. On tärkeää huomioida lasten ja nuorten erilaiset lähtökohdat. Pystyvätkö kaikki lapset ja nuoret osallistumaan ja vaikuttamaan? Vai pääsevätkö ääneen lähinnä aktiivisimmat ja rohkeimmat?

#NINASALPODER

#GIRL4PRESIDENT

LIBERA EL PODER DE LAS NIÑAS

1. PARATE AQUÍ
2. TOMATE UNA FOTO
3. COMparte LA FOTO

 planpy

 @planpy

POR SER NiÑA

 PLAN
INTERNATIONAL

10. OPPITUNTI: MINÄ VOIN VAIKUTTA! (2 X 45 MIN)

Tavoitteet:

- ★ kerrata Lapsen oikeuksien kymppi -kokonaisuuden asioita
- ★ ymmärtää, että meistä jokainen voi vaikuttaa ja toimia lapsen oikeuksien ja kestävän kehityksen puolesta
- ★ kokea osallisuutta ja motivoitua toimimaan.

Oppitunti tiivistettynä

Lapsen oikeuksien kymppin viimeisellä oppitunnilla kerrataan edellisten tuntien asioita ja ymmärretään, miten lapsen oikeudet ja kestävä kehitys näkyvät meidän jokaisen arjessa. Ensin tutustutaan esimerkkeihin siitä, miten lapset ja nuoret eri puolilla maailmaa toimivat kestävän kehityksen puolesta. Sen jälkeen oppilaat pääsevät suunnittelemaan ja toteuttamaan lapsen oikeuksien kylää. Se tähtää lapsen oikeuksien ja kestävän kehityksen tavoitteiden kertaamiseen ja sisäistämiseen sekä auttaa hahmottamaan yhteiskuntaa monelta eri kannalta. Lopuksi oppimista tehdään näkyväksi mielipidejanan avulla.

Oppitunnin rakenne

Lapset voivat vaikuttaa! (15 min)
Lapsen oikeuksien kylä (60 min)
Mitä olen oppinut? (15 min)

Lapset voivat vaikuttaa! (15 min)

Tavoitteet:

- ★ tutustua esimerkkeihin siitä, miten lapset ja nuoret toimivat kestävän kehityksen puolesta
- ★ motivoitua toimimaan lapsen oikeuksien ja kestävän kehityksen puolesta.

Menetelmä: video, opetuskeskustelu

Tarvikkeet: Suomen UNICEFin video ”Maailman suurin oppitunti, osa 2” (youtu.be/LKW66_ehWa4)

Tehtävän ohjeet:

Aloita taas tunti kertaamalla turvallisen tilan periaatteet.

Katsokaa UNICEFin video ”Maailman suurin oppitunti, osa 2”. Pyydä oppilaita painamaan mieleen videon katselun aikana, mitä lapset ja nuoret ovat tehneet kestävän kehityksen eteen.

Kerro videon katsomisen jälkeen, että esimerkit ovat tosielämästä. Keskustelkaa sitten yhdessä:

- Mitä videolla esitellyt lapset ja nuoret ovat tehneet kestävän kehityksen eteen?
- Mikä videolla esitellyistä esimerkeistä on innostavin? Miksi?
- Toimisivatko nämä esimerkit Suomessa?
- Miten lapset ja nuoret toimivat lapsen oikeuksien tai kestävän kehityksen puolesta Suomessa?
- Mitä me voisimme itse tehdä?

Lapsen oikeuksien kylä (60 min)

Tavoitteet:

- ★ kerrata, mitä kaikkea lapsen oikeudet pitävät sisällään
- ★ pohtia, miten lapsen oikeudet näkyvät meidän jokaisen arjessa
- ★ keksiä yhdessä lapsen oikeuksia ja kestävästä kehitystä edistäviä arkeen liittyviä ideoita
- ★ harjoitella ryhmätyöskentelyä ja ideoiden esittämistä visuaalisesti.

Menetelmä: ryhmätyöskentely, piirtäminen ja askarteleminen, opetuskeskustelu

Tarvikkeet: isoja papereita (esim. fläppipaperia), värikyniä ja muita askarteluvälineitä, kylän suunnittelun apukysymykset (materiaalipankista), lapsen oikeuksien sopimuksen tiivistelmä (materiaalipankista), kestävän kehityksen symbolikortit (materiaalipankista)

Tehtävän ohjeet:

Pyydä jokaista oppilasta pohtimaan hetki hiljaa itsekseen, millaisella asuinalueella olisi hyvä elää. Jaa sitten oppilaat taas 3–4 hengen ryhmiin. Kerro, että jokaisen ryhmän tehtävänä on suunnitella Lapsen oikeuksien kylä eli kylä, jossa kaikkien lasten oikeudet toteutuvat ja jossa lapsilla on mahdollisimman hyvä asua. Jos kaupunkiympäristö on lapsille tutumpi, voitte suunnitella kylän sijasta kaupunginosan.

Ohjeista ryhmiä kiinnittämään kylänsä suunnittelussa erityistä huomiota lapsen oikeuksien ja kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumiseen. Apuna ja inspiraationa kannattaa käyttää lapsen oikeuksien sopimuksen tiivistelmää ja kestävän kehityksen tavoitteiden tiivistelmää.

Heijasta taululle kylän suunnittelua tukevat kysymykset:

- Miten lapsen oikeudet toteutuisivat kylässä mahdollisimman hyvin? (esimerkiksi oikeus koulutukseen, terveyteen, suojaan, leikkiin ja vapaa-aikaan...)
- Miten kylästä saa kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisen?
- Miten varmistetaan, että ihan kaikkien lasten oikeudet toteutuvat kylässä eikä kukaan jää toista heikompaan asemaan?
- Minkälainen ympäristö on? (rakennukset, pihat, lähiluonto...)
- Minkälaisia palveluita alueella tarvitaan? (harrastukset, ajanvietto, hyvinvointi, turvallisuus...)
- Millaisia ovat kylässä asuvat ihmiset? (käytös, tavat, säännöt, rituaalit...)

Kylä toteutetaan isolle paperille piirtämällä ja kirjoittamalla. Jos aikaa on enemmän, kylän voi rakentaa esimerkiksi kierrätysmateriaaleista. Muistuta kuitenkin, että taiteellinen lopputulos ei ole pääasia. Tärkeintä on pohtia konkreettisia keinoja, joilla lapsen oikeudet ja kestävän kehityksen tavoitteet toteutuvat kylässä. Pyydä ryhmiä keksimään kylälleen nimi. Käyttäkää kylien suunnitteluun ja piirtämiseen yhteensä ainakin 30 minuuttia.

Pyydä sen jälkeen jokaista ryhmää esittelemään oma kylänsä muulle luokalle. Miten kylässä on huomioitu lapsen oikeudet ja kestävän kehityksen tavoitteet? Voitte lopuksi yhdistää ryhmien kylät tai kaupunginosat kokonaiseksi kaupungiksi. Vertaillkaa, mitä samaa kylissä on ja mikä niissä taas on eri lailla.

Pohtikaa lopuksi, missä ammateissa voi toimia lapsen oikeuksien ja kestävän kehityksen puolesta. Miten lapsen oikeudet ja kestävä kehitys liittyvät vaikkapa kaupunkisuunnittelijan, kunnanjohtajan, koulun rehtorin tai poliisipäällikön työhön?

Mitä olen oppinut? (15 min)

Tavoitteet:

- ★ sanoittaa ja arvioida omaa oppimista
- ★ oppia ymmärtämään, millaiset työtavat itselle sopivat
- ★ antaa palautetta Lapsen oikeuksien kymppi -kokonaisuudesta.

Menetelmä: mielipidejana

Tarvikkeet: -

Tehtävän ohjeet:

Tässä harjoituksessa käytetään mielipidejana-menetelmää, jonka ohjeet ovat sivulla 106.

Väittämät:

- Olen oppinut Lapsen oikeuksien kymppi -tuntien aikana paljon uutta.
- Lapsen oikeuksien kymppi -tunnit ovat olleet erilaisia kuin normaalit tunnit.
- Olen tykännyt ryhmätöistä.
- Olen tykännyt yksilötöistä.
- Olen puhunut lapsen oikeuksista kotona perheen kanssa.
- Suosittelisin Lapsen oikeuksien kymppiä kaverille.
- Voin itse vaikuttaa siihen, että lapsen oikeudet toteutuvat.
- Tiedän nyt, miten voin itse toimia kestävän kehityksen puolesta.

Voit vielä kerrata tärkeimmät asiat. Lapsen oikeudet kuuluvat yhtä lailla kaikille maailman lapsille. Lapsen oikeuksien sopimus takaa lapsille oikeuden muun muassa terveyteen ja hyvinvointiin, koulutukseen, omaan mielipiteeseen, kotiin ja suojaan, perheeseen sekä leikkiin ja vapaa-aikaan. Jokaisella lapsella on oikeus olla oma itsensä, eikä sukupuolen perusteella pitäisi tehdä ihmisistä oletuksia. Ilmastomuutos uhkaa lapsen oikeuksia, ja siksi sitä tulee pyrkiä hillitsemään. Aikuiset ja erityisesti valtiot ovat vastuussa siitä, että lapsen oikeudet toteutuvat. Silti meistä jokainen voi pienilläkin teoilla vaikuttaa lapsen oikeuksien toteutumiseen.